

مسئله‌شناسی راهبردی توسعه در استان چهارمحال و بختیاری

پتانسیل بالای گردشگری

گزارش حاضر که بازتاب چالش‌های توسعه در استان چهارمحال و بختیاری است، توسط کارشناسان مرکز بررسی‌های استراتژیک ریاست جمهوری با همکاری «اتاق فکر استان چهارمحال و بختیاری» تهیه و تدوین شده است. در تهیه این گزارش علاوه بر آرای نخبگان از تحلیل داده‌های اسنادی، مانند سند آمایش سرزمین استان، گزارش رصد شاخص‌های استان، گزارش‌های سازمانی و تحلیل رسانه‌های محلی استفاده شده است.

استان چهارمحال و بختیاری یکی از منحصر به فردترین استان‌های کشور از نظر منابع طبیعی و جاذبه‌های گردشگری است که مدیریت و بهره‌برداری نامناسب از برخی از این منابع و عدم توجه کافی به برخی قابلیت‌های استان، سبب بروز مسائل و موانعی در مسیر توسعه استان شده، که تلاش شد در بخش‌های مختلف این گزارش به آنها پرداخته شود. برای مثال مدیریت نامناسب منابع فراوان آب استان سبب شده است که این منابع نه تنها در توسعه استان به کار گرفته نشود بلکه بواسطه برخی پروژه‌های انتقال آب موجب فرسایش سرمایه اجتماعی استان بویژه در سطح کلان شده و نارضایتی‌هایی را ایجاد نماید که در صورت عدم توجه می‌تواند منتهی به بحران‌های امنیتی و سیاسی غیر قابل کنترلی گردد. سیاست‌گذاری در مورد انتقال آب از سرشاخه‌های آبی موجود در استان چهارمحال و بختیاری، به اصفهان و نواحی مرکزی ایران، مستلزم درک درست و اقدامات اجرایی خردمندانه، منصفانه و دوراندیشانه است؛ چرا که نزدیک به ۴۰ درصد از مساحت استان چهارمحال و بختیاری، ناحیه‌ی خشک است که وضعیتی شبیه به استان اصفهان داشته و نیازمند آب شرب و غیر شرب است که عموماً از ضعف مدیریت منابع آبی رنج می‌برد که همین امر نارضایتی‌های اجتماعی نسبتاً شدیدی را نسبت به طرح‌های انتقال آب از این استان به بخش‌های مرکزی ایران پدید آورده است.

تعارض سیاست‌های اقتصادی با برنامه‌های حفظ محیط زیست و برداشت بی‌رویه از منابع، عدم تعادل دام و مرتع، بهره‌برداری نامناسب از پوشش گیاهی و سرمایه‌گذاری ناکافی برای احیا، حفظ و حراست آبخیزها از دیگر مسائل حائز اهمیت است. چرا که توجه صرف به بازدهی اقتصادی، بدون توجه به توسعه‌ی پایدار، تنها می‌تواند در کوتاه مدت سودآور باشد و با بروز کارکردهای منفی بی‌شمار در نهایت به بن بست خواهد رسید؛ که در این زمینه می‌توان به آلودگی‌های زیست محیطی ناشی از حوضچه‌های پرورش ماهی و استفاده‌های بی‌رویه از سموم شیمیایی در کشاورزی استان اشاره کرد.

مطالعات واحدهای اراضی نشان می‌دهد که استان در زمینه‌ی توسعه‌ی باغات، گردشگری، دام‌پروری، منابع آب و توسعه‌ی صنعتی دارای توانمندی زیادی بوده و بهره‌برداری از آن مستلزم کنترل فرسایش و رسوب، بالا بردن دانش فنی، افزایش سرمایه‌گذاری در زمینه‌ی بهره‌وری و تامین آب از طریق، ذخیره‌سازی و تقویت منابع آب زیرزمینی می‌باشد.

توجه به تفاوت شاخص‌ها در میان شهرستان‌های استان نیز به منظور شناسایی فرصت‌ها و چالش‌های استان و کسب دیدگاه همه جانبه به منظور تدوین سیاست‌های متناسب از اهمیت اساسی برخوردار است. هرچند استان در برخی از شاخص‌های مسائل اجتماعی، اقتصادی و ... مانند نرخ زنان سرپرست خانوار و نرخ طلاق پایین‌تر از میانگین کشوری است، اما سرعت رشد این شاخص‌ها طی سال‌های مورد بررسی نگرانی‌هایی را نسبت به آینده پدید می‌آورد.

در پایان به منظور پیاده‌سازی سیاست‌های توسعه‌ای نیاز به مدیریت و برنامه‌ریزی پایدار و هم‌کاری ملی و استانی به منظور رفع موانع و استفاده از فرصت‌ها با توجه به توانمندی‌ها و قابلیت‌های استان بدون سوگیری‌ها و تعصبات سیاسی و اجتماعی است. بی‌شک امتیازاتی مانند نبود حاشیه‌نشینی، فرصت‌های کشاورزی مانند رتبه‌ی اول استان در تولید بادام، وجود معدن شهید نیلچیان که از نظر نوع عیار و حجم ذخیره ماده‌ی معدنی در ایران و خاورمیانه بی‌نظیر است و تلاش در راستای رفع کاستی‌ها و مخاطراتی مانند ضعف شبکه‌ی حمل و نقل، نبود پیوستگی نزدیگ سیستم دانشگاهی با فعالیت‌های گوناگون، فقدان منابع مالی و کاهش سطح ایستابی آبخوان‌ها و ذخائر آبی، عدم تعادل‌های استانی و کشوری در مسیر توسعه از اهمیت اساسی برخوردار است.

در پایان خاطرنشان می‌گردد که مهمترین پتانسیل استان که می‌تواند در مسیر توسعه پایدار به کار گرفته شود، پتانسیل‌های استان در زمینه صنعت گردشگری است که در دهه‌های گذشته بنا به دلایل گوناگون که در متن گزارش به برخی از آنها اشاره شد نادیده گرفته شده است اما رهایی استان از وضعیت نسبتاً ناپایدار کنونی نیازمند سرمایه‌گذاری در این زمینه و توجه به این بخش می‌باشد.

برای مطالعه و دریافت متن کامل این گزارش، روی لینک زیر کلیک کنید.